

Endringer i lov om merverdiavgift

NRKs allmennkringkastingsvirksomhet tas inn i merverdiavgiftssystemet fra 1. januar 2003 med redusert sats på 12 prosent på kringkastingsavgiften.

Merverdiavgiftsfritaket for veldedige og allmennyttige institusjoner og organisasjoner når det gjelder leilighetsvis omsetning av prospektkort mv. og omsetning av gjenstander til betydelig overpris, utvides med virkning fra 1. januar 2003 til også å omfatte slikt salg fra kommisjonær.

Utleie av båt plasser unntas fra merverdiavgiftsområdet fra 1. januar 2003.

Merverdiavgiftsunntaket for helsetjenester utvides til å omfatte helserelaterte tjenester. Endringen trer i kraft fra den tid departementet bestemmer.

Det presiseres i bestemmelsen om avgiftsfritak ved overdragelse av virksomhet at fritaket omfatter alle varer og tjenester som omsettes som ledd i overdragelsen.

Merverdiavgiftsfritaket for elektrisk kraft til husholdningsbruk i Finnmark, Troms og Nordland utvides fra 1. januar 2003 til også å omfatte energi levert fra alternative energikilder.

1 Innledning

Ved lov 20. desember 2002 (nr. 94), jf. Ot.prp. nr. 1 (2002-2003) og Innst.O. nr. 27 (2002-2003), ble det foretatt endringer i merverdiavgiftsloven. Det vises for øvrig til St.prp. nr. 1 (2002-2003) som ved siden av lovendringsforslagene også gir en omtale av utviklingen av investeringsavgiften, problemområdene knyttet til merverdiavgiftsunntaket for persontransporttjenester, kompensasjonsordningen for frivillige organisasjoner og bindingstiden som gjelder ved utleie av personkjøretøyer.

De endrede lovbestemmelser er tatt inn som vedlegg til denne meldingen.

2 NRK - allmennkringkasting

Stortinget vedtok 9. april 2002, jf. Innst. S. nr. 116 (2001-2002) og Dokument 8:34 (2001-2002), at regjeringen skulle innarbeide en ordning som ville fjerne prisbarrieren mellom egenproduksjon og eksterntproduksjon for NRK, enten ved en refusjonsordning eller ved å innføre NRK i merverdiavgiftssystemet. Regjeringens vurderinger av alternative løsninger og forslag er beskrevet i St.prp. nr. 1 (2002-2003).

I Ot.prp. nr. 1 (2002-2003) fremmer regjeringen forslag om at NRKs allmennkringkastingsvirksomhet tas inn i merverdiavgiftssystemet med full fradragsrett og redusert merverdiavgiftssats på 12 prosent på kringkastingsavgiften. Avgiftsplikten innebærer økte merverdiavgiftsinntekter til staten, men disse skal tilbakeføres til NRK som kompensasjon for omleggingen. Ordningen er provenynøytral for staten.

Merverdiavgiftsloven § 5 første ledd nr. 1 bokstav e er opphevet. Endringen trer i kraft 1. januar 2003. Redusert sats på 12 prosent fremgår av vedtak om merverdiavgift for budsjetterminen 2003 § 2 nr. 2. Avgiftsvedtaket vil bli omtalt i egen melding.

3 Veldedige og allmenntilnyttige institusjoner og organisasjoner

Veldedige og allmenntilnyttige institusjoner og organisasjoner er unntatt fra avgiftsplikt ved leilighetsvis omsetning av prospektkort, brosjyrer mv. samt ved omsetning av varer til betydelig overpris. Unntaket omfatter kun salg som organisasjonene selv forestår og ikke salg fra kommisjonær for organisasjonens regning. I Ot.prp. nr. 1 (2002-2003) peker departementet på at ulikt regelverk ved omsetning fra organisasjonene og når disse benytter kommisjonærer, kan føre til en annen tilpasning enn den som ville funnet sted uten en slik ulikhet i regelverket.

På denne bakgrunn er kommisjonærers omsetning av prospektkort, brosjyrer, kalendere og andre gjenstander av ubetydelig verdi – forutsatt at dette skjer leilighetsvis og er ledd i oppdragsgiverens virksomhet – og varer til betydelig overpris, på vegne av organisasjonene, unntatt fra avgiftsplikt med virkning fra 1. januar 2003. Det vises til nytt tredje punktum i merverdiavgiftsloven § 5 første ledd nr. 1 bokstav d.

4 Utleie av båtplasser

Utleie av båtplasser fra private skjer normalt i næring og slik virksomhet skal derfor beregne merverdiavgift av vederlag som oppkreves for utleien. Båtforeninger som baserer sin økonomi på medlemskontingenter og medlemsdugnad vil i utgangspunktet ikke bli ansett for drive næring. I Dokument 8:87 (2001-2002) fremmes forslag om å likestille privat utleie av båtplasser og båtforeninger når det gjelder merverdiavgiftsplikt. Stortinget vedtok vårsesjonen 2002 at regjer-

ingen i forbindelse med statsbudsjettet for 2003 skulle komme med forslag om å fritta utleie av båtplasser for merverdiavgift, jf. Innst. S. nr. 145 (2001-2002).

Departementet viser i Ot.prp. nr. 1 (2002-2003) til at dagens bestemmelser ikke innebærer en avgiftsmessig forskjellsbehandling som er særskilt på dette området. Grensen mellom virksomhet i og utenfor næring må trekkes for alle omsetningsformer innenfor avgiftsområdet. Departementet antar imidlertid at formålet med stortingsvedtaket best kan oppnås ved å innføre et generelt unntak fra avgiftsplikt for utleie av båtplasser, jf. opphevelsen av merverdiavgiftsloven § 5 a annet ledd nr. 2.

Mange private marinaer vil fortsatt være avgiftspliktig for oppbevaring av båter i vinterhalvåret, utsetting av båter, tauing til og fra slipp mv. og vil derfor igjen måtte forholde seg til kompliserte fradragsbestemmelser som gjelder for delt virksomhet. Båtforeninger som har tilsvarende omsetningsformer, men som baserer sin økonomi på medlemskontingent og dugnadsinnsats vil i utgangspunktet ikke bli ansett for å drive i næring.

5 Helserelaterte tjenester – alternativ behandling

Som en oppfølging av Sem-erklæringen uttaler regjeringen i Ot.prp. nr. 1 (2002-2003) at det er behov for en nærmere vurdering av ytterligere unntak fra den generelle merverdiavgiftsplikten for tjenesteområder innen alternativ medisin. Finansdepartementet mener i den sammenheng at det vil være lite heldig å utvide tolkningen av begrepet "helsetjenester". Det foreslås i stedet at gjeldende avgiftsunntak utvides til også å omfatte *helsereelaterte tjenester*, jf. endringen i merverdiavgiftsloven § 5 b første ledd nr. 1. Lovendringen vil tre i kraft fra den tid departementet bestemmer.

Hvilke konkrete tjenester som omfattes av begrepet helsereelaterte tjenester skal vurderes nærmere med utgangspunkt i visse kriterier, som for eksempel utdanningens innhold og omfang. Det understrekes imidlertid i odelstingsproposisjonen at tjenester som også var avgiftspliktige før merverdiavgiftsreformen, eksempelvis skjønnhetstjenester, ikke vil omfattes av unntaket for helsereelaterte tjenester.

Lovendringen tar derimot sikte på terapi- og behandlingsformer som kan sies å ha sammenheng med helse, for eksempel osteopati og naprapati. Finansdepartementet vil i samarbeid med Helsedepartementet foreslå endringer i forskrift nr. 119. Forslaget vil bli sendt på høring om kort tid.

Oppfølgingen av NOU 1998:21 Alternativ medisin (Aarbakke-utvalget) vil kunne danne grunnlag for å utarbeide egnede kriterier. Helsedepartementet har nå lagt frem Ot.prp. nr. 27 (2002-2003) Om lov om alternativ behandling av sykdom mv. med forslag om ny lov om alternativ behandling. Forslaget innebærer blant annet at det opprettes en frivillig registreringsordning for helsepersonell og andre utøvere av alternativ medisin. I pressemelding nr. 89/2002 uttaler Finansdepartementet at de alternative behandlingsformer som det etter en helhetsvurdering vil kunne være aktuelt å unnta fra merverdiavgiftsplikt er osteopati, naprapati, soneterapi, aromaterapi samt ernæringsterapi og urtemedisin.

6 Overdragelse av virksomhet

Etter merverdiavgiftsloven § 16 første ledd nr. 6 skal det ikke betales merverdiavgift av omsetning av varebeholdning og driftsmidler som ledd i overdragelse av virksomhet eller del av denne til ny innehaver. Etter innføringen av generell merverdiavgiftsplikt ved omsetning av tjenester, ble det reist spørsmål om fritaket også omfattet immaterielle verdier mv. Departementet mente, under henvisning til formålet med fritaket og praksis knyttet til bestemmelsen, at det burde foretas en klargjøring av retts-tilstanden. Det fremgår nå av ordlyden av fritaket omfatter alle varer og tjenester, det vil si også ikke-fysiske driftsmidler som forretnings-verdi, teknisk og forretningsmessig know how,

opphevingsrettigheter og leiekontrakter. Endringen trer i kraft 1. januar 2003.

7 Energi levert fra alternative energikilder – Nord-Norge

Etter merverdiavgiftsloven § 16 første ledd nr. 9 skal det ikke betales merverdiavgift ved omsetning av elektrisk kraft til husholdningsbruk i fylkene Finnmark, Troms og Nordland. Fritaket omfatter ikke anskaffelse av varer eller tjenester til bruk i forbindelse med produksjon av elektrisk kraft.

Ved behandlingen av Dokument 8:100 (2001-2002) vedtok Stortinget at regjeringen snarest skulle legge frem de nødvendige lovendringsforslag for å sikre at energi levert fra alternative energikilder som fjernvarme, biobrensel og varmepumper blir likebehandlet med elektrisk kraft i Nord-Norge, jf. Innst. S. nr.176 (2001-2002).

Departementet mener at prinsipielle argumenter taler mot å innføre nullsats på energi fra alternative energikilder. Det vises til at nullsats innebærer en indirekte offentlig subsidiering av enkelte virksomheter gjennom merverdiavgiftssystemet. På den annen side pekes det på at gjeldende fritak gir en konkurransefordel for omsetning av elektrisk kraft. På denne bakgrunn foreslår departementet at fritaket utvides til å omfatte energi levert fra alternative energikilder. Endringen i merverdiavgiftsloven § 16 første ledd nr. 9 trer i kraft 1. januar 2003.

Som følge av lovendringen er det også foretatt endringer i forskrift 5. november 1969 om gjennomføring av fritaket for elektrisk kraft til husholdningsbruk i fylkene Finnmark, Troms og Nordland. Endringene er omtalt i en egen melding.

I lov 19. juni 1969 om merverdiavgift er gjort følgende endringer:

§ 5 første ledd nr. 1 bokstav d nytt tredje punktum lyder:

Unntakene i første og annet punktum gjelder også for slik omsetning fra kommisjonær.

§ 5 første ledd nr. 1 bokstav e er opphevet.

§ 5 a annet ledd nr. 2 er opphevet.

§ 5 b første ledd nr 1 lyder:

Helsetjenester og helserelaterte tjenester, herunder tjenester som nevnt i folketrygdloven §§ 5-4 til 5-12, samt ambulansetjenester utført med særskilt innrettet transportmiddel. Unntaket omfatter også tanntekniske tjenester. Unntaket omfatter også formidling av slike tjenester.

§ 5 b annet ledd første punktum lyder:

Unntaket for helsetjenester og helserelaterte tjenester, sosiale tjenester og undervisningstjenester omfatter også andre tjenester og varer som institusjonen m.v. omsetter som et naturlig ledd i ytelsen av disse tjenestene.

§ 16 første ledd nr. 6 lyder:

Varer og tjenester som ledd i overdragelse av virksomheten eller del av denne til ny innehaver.

§ 16 første ledd nr. 9 lyder:

Elektrisk kraft og energi levert fra alternative energikilder til husholdningsbruk i fylkene Finnmark, Troms og Nordland.

Endringene trer i kraft 1. januar 2003 med unntak av endringene i § 5 b første ledd nr. 1 og § 5 b annet ledd første punktum som trer i kraft fra det tidspunkt departementet bestemmer.